

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาพัฒนาแนวในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครู และการนำเสนอร่างแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ได้กำหนดบุคคลผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key-informant) ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ให้ครอบคลุมเป้าหมายประชากรทุกส่วนของชุมชน ได้แก่ ครู หรือผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา เก็บข้อมูลด้วยแนวการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การเทียบเคียงแนวคิด ทฤษฎี ควบคู่บริบทและใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบสามารถสรุปได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

จากการศึกษาพบว่า ครูและผู้บริหารมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศหญิง มีอายุมากที่สุด 59 ปีอายุน้อยที่สุด 34 ปี อายุเฉลี่ย 43.80 ปี โดยมากกว่าครึ่งหนึ่งมีอายุอยู่ในช่วง 51-60 ปี ที่เหลือมีอายุในช่วง 41-50 ปี และที่เหลือมีอายุต่ำกว่า 40 ปี ครูและผู้บริหารมากกว่าครึ่งหนึ่งมีวิทยฐานะชำนาญการ ส่วนที่เหลือมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท มากกว่าครึ่งหนึ่งมีประสบการณ์ในการสอนและงานบริหาร มากกว่า 30 ปีขึ้นไป ครูส่วนใหญ่สอนอยู่ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา และมากกว่าครึ่งหนึ่งมีประสบการณ์ในการพัฒนาตนเอง มากกว่า 30 ปีขึ้นไป และกิจกรรมพัฒนาตนเองที่อยากเข้าร่วมมากที่สุดมากกว่าครึ่งหนึ่ง คือ สังคมศึกษา และทั้งหมดตอบไม่มีกิจกรรมพัฒนาตนเองใดที่ไม่อยากเข้าร่วม

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

จากการศึกษาพบว่า โดยรวมต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่ามีอยู่ 3 ข้อคำถามจากทั้งหมด 15 ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่

ข้อคำถามที่ 2 “การจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมมีความสำคัญระดับใด” โดยพบว่าครูและผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาในระดับมากที่สุดที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันนี้โรงเรียนในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีมีนักเรียนที่เป็นเชื้อชาติอื่นที่ไม่ใช่เชื้อชาติไทยเข้ามาเรียนในสถานศึกษา จากข้อมูลของสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจันทบุรี พบว่ามีโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 88 แห่ง มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 14,325 คน และในจำนวนนักเรียนทั้งหมดพบว่า มีนักเรียนที่มีเชื้อชาติเป็นคนกัมพูชา 612 คน พม่า 20 คน ลาว 93 คน เวียดนาม 2 คน และไม่ปรากฏเชื้อชาติ 4 คน ที่เหลือเป็นเชื้อชาติไทย (สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจันทบุรี, 2555)

ครูและผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเห็นความสำคัญของการจัดการเรียน การสอนเชิงพหุวัฒนธรรมในสถานศึกษา โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ข้อคำถามที่ 15 “ท่านต้องการแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมในระดับใด” โดยพบว่าครูและผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีต้องการจำเป็นของการ พัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปี 2558 จะเป็นการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประเทศไทยจึงมีความ พยายามพัฒนาและปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องดังเป้าหมายที่ระบุไว้ในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ที่ว่า “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” ซึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีเป้าหมายเพื่อ สร้างองค์ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะสำคัญของผู้เรียนให้อยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข การเป็นพลเมืองที่ดี ศรัทธาหลักธรรมของศาสนาและเห็นคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ความรักชาติ และความภูมิใจในความเป็นไทย ดังนั้นเพื่อช่วยเสริมสร้างและเป็นการพัฒนาผู้สอนเพื่อผู้สอนจะได้นำความรู้ ความสามารถไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน รูปแบบของการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม จึงเป็น อีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้สอนช่วยสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่าง มีเป้าหมายและบรรลุผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ข้อคำถามที่ 1 “สภาพสังคมในยุคปัจจุบัน มีความจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุ วัฒนธรรม” โดยพบว่าครูและผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีต้องการ จำเป็นของการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษาในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพหุวัฒนธรรมศึกษาเป็นการจัดการศึกษารูปแบบหนึ่ง ที่สภาพแวดล้อมทางการศึกษาประกอบไปด้วยนักเรียนที่มาจากกลุ่มวัฒนธรรมที่ต่างกันเช่นเชื้อชาติ หรือกลุ่ม ชาติพันธุ์ เพศ ชั้นทางสังคม กลุ่มภูมิภาค กลุ่มความต้องการพิเศษ โดยปัญหาของกลุ่มต่างๆ ดังกล่าวได้รับการ ดีแฉ่และเปรียบเทียบซึ่งสภาพแวดล้อมทั้งหมดในโรงเรียนจะได้รับการปฏิรูปเพื่อส่งเสริมให้เกิดการยอมรับซึ่ง กันและกัน และเกิดความยุติธรรมระหว่างกลุ่มนักเรียนต่างวัฒนธรรมโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อตกลงที่ว่า อนาคต การแบ่งแยกและความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติของกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้นพหุ วัฒนธรรมศึกษาจึงเป็นการปฏิรูปทางการศึกษาโดยการจัดการสภาพแวดล้อมภายในสถาบันการศึกษาซึ่งมี ผู้เรียนที่มาจากต่างวัฒนธรรมเช่นเชื้อชาติหรือกลุ่มชาติพันธุ์ ภาษาศาสนา เพศ ชั้นทางสังคมและความ ต้องการพิเศษอื่นๆ ได้เกิดการเรียนรู้ที่จะยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ไม่มีอคติต่อกันไม่เกิดการ แบ่งแยกและเลือกปฏิบัติ ลดความขัดแย้งระหว่างกันในสังคมได้

5.1.3 ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุ วัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมือง

พบว่า ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรม ด้านความเป็นพลเมือง มีประเด็นต่างๆ ดังนี้

1) ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของ “พหุวัฒนธรรม” ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญมีความเข้าใจเกี่ยวกับ ความหมายของพหุวัฒนธรรม โดยให้ความหมายว่า “พหุวัฒนธรรม” คือ ความหลากหลายของวัฒนธรรมใน สังคม ซึ่งหมายถึงผู้คนที่มีความแตกต่างกันทางเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ภาษา การแต่งกาย การบริโภค ค่านิยม และวัฒนธรรมอื่นๆ

2) การจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นั้น ครูสังคมศึกษาหรือผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาเห็นว่า มีความจำเป็น เพราะโดยความมุ่งหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมนั้น มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ และเป็นพลเมืองดีของโลกด้วย ซึ่งพลเมืองที่ดีย่อมต้องเรียนรู้การอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์ แม้ว่าจะมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมก็ตาม ดังนั้นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจึงมีความจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรม เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจสังคมที่มีความแตกต่าง และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

3) โรงเรียนที่อยู่ในสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจันทบุรี มีความจำเป็นที่จะต้องการจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรม เพราะในจังหวัดจันทบุรีมีสภาพสังคมค่อนข้างจะเป็นพหุวัฒนธรรม เพราะมีแรงงานที่เป็นต่างชาติ อาทิ คนกัมพูชา คนลาว คนพม่า มาทำงานในจังหวัดค่อนข้างมาก ดังนั้นสภาพสังคมจึงมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม นักเรียนจึงจำเป็นต้องเรียนรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมเป็นอย่างดี เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกัน และนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

4) ครูสังคมศึกษาหรือผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาที่เคยสอนพหุวัฒนธรรมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้ยกตัวอย่างเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมที่เคยสอนให้แก่ผู้เรียน ดังนี้

- ศาสนาต่างๆ ที่ปรากฏในสังคม เช่น ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ โดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับหลักธรรมของศาสนาต่างๆ และเน้นว่าทุกศาสนาสอนให้คนทำดี ไม่เบียดเบียนกัน

- การให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมย่อยๆ เช่น วัฒนธรรมของชาวไทยพุทธ วัฒนธรรมชาวกัมพูชา วัฒนธรรมชาวไทย-มุสลิม โดยเฉพาะศาสนาอิสลามได้ให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมหลายด้าน เช่น การถือศีล บวช การละหมาด การบริจาค การให้ทาน การช่วยเหลือผู้ยากไร้ รวมทั้งการแต่งกาย อาหาร เป็นต้น เพื่อให้ นักเรียนที่นับถือศาสนาอื่นได้เข้าใจในวิถีชีวิตของชาวไทยมุสลิมได้อย่างแท้จริง

- ความเหมือนและความแตกต่างทางวัฒนธรรมของประเทศในอาเซียน

- กรณีสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม

- อารยธรรมตะวันตกที่เข้ามามีอิทธิพลในสมัยกรุงธนบุรี และสมัยต้นรัตนโกสินทร์ทำให้ประเทศไทยได้รับอารยธรรมตะวันตกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต

- แนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง การอยู่อย่างพอเพียง และการไม่เบียดเบียนผู้อื่น การอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความแตกต่างกัน

- การสื่อสารเพื่อความเข้าใจอันดีต่อกัน

- การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมที่มีความหลากหลาย

- สิทธิและหน้าที่ของประชาชน

- ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยจัดทำเป็นโครงการ

ฯลฯ

5) ครูสังคมศึกษาหรือผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาที่ไม่เคยสอนเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม ให้เหตุผลว่า เพราะไม่มีความรู้และไม่เข้าใจเรื่องพหุวัฒนธรรม รวมทั้งยังไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม จึงไม่สามารถจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียนได้

6) ครูสังคมศึกษาหรือผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ได้ใช้แนวทางในการสอนต่างๆ ดังนี้

- การบูรณาการไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยสอดแทรกหรือบูรณาการไว้ในสาระการเรียนรู้ทั้ง 5 สาระ

- ควรบูรณาการไว้ในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม โดยบูรณาการไว้ในมาตรฐานที่ 1.1 ใน ส่วนของหลักธรรม โดยชี้ให้เห็นว่าหลักธรรมของศาสนาต่างๆ เป็นอย่างไร

- ควรบูรณาการไว้ในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมต่างๆ ที่ปรากฏในสังคมไทย และวัฒนธรรมในภูมิภาคอาเซียน โดยชี้ให้เห็นความ เหมือนและความแตกต่างของวัฒนธรรมในภูมิภาคนี้

- การจัดการเรียนการสอนโดยจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

- การจัดเป็นกิจกรรมของนักเรียน เช่น การให้นักเรียนจัดทำเป็นโครงการเกี่ยวกับการศึกษา วัฒนธรรมต่างๆ ในชุมชน การให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชน เป็นต้น

- การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ที่เน้นให้นักเรียนอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม เช่น การเห็นอกเห็นใจเพื่อนที่ต่างวัฒนธรรม การให้เกียรติผู้อื่น การรู้จักประนีประนอม การเจรจาไกล่เกลี่ย การรับฟังผู้อื่น การคิดอย่างสร้างสรรค์ เป็นต้น

7) ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ถ้าต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรม ให้กับผู้เรียนในโรงเรียน ครูสังคมศึกษาหรือผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาควรได้รับการฝึกอบรม เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรม เพื่อจะได้มีความรู้ความสามารถ นำไปสู่การจัดการเรียน การสอนพหุวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนในโรงเรียนได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

8) ครูสังคมศึกษาหรือผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาต้องการได้รับการอบรมเกี่ยวกับการ จัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรม โดยเฉพาะส่วนของเนื้อหาและวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยการอบรม เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยให้ครูสังคมศึกษาหรือผู้สอนในกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษาสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10) ข้อเสนอแนะครูสังคมศึกษาหรือผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาเกี่ยวกับการเรียน การสอนพหุวัฒนธรรมกับผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ นอกเหนือจากครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องพหุวัฒนธรรม และให้สามารถ สอดแทรกแนวคิดพหุวัฒนธรรมในเนื้อหาวิชาที่สอนได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน

5.1.4 ร่างแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็น พลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้

1) เขตพื้นที่การศึกษา มีแนวทางดังนี้

- กำหนดนโยบายที่สนับสนุนพหุวัฒนธรรมในสถานศึกษา นโยบายจะต้องสนับสนุนความหลากหลาย ทางวัฒนธรรม จุดประสงค์ของนโยบายควรประกอบด้วยทำให้สิทธิทางกฎหมายแก่การศึกษาพหุวัฒนธรรม การอำนวยความสะดวกในการสร้างโปรแกรมและการฝึกหัดที่ส่งเสริมความแตกต่างทางวัฒนธรรมและโอกาส ทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันสำหรับทุกคน รวมถึงการสื่อสารกับผู้ปกครอง และประชาชนว่าการศึกษา พหุวัฒนธรรมถือว่ามีค่าสำคัญในสังคมปัจจุบัน นโยบายควรประกอบด้วยคำชี้แจงสำหรับการศึกษา พหุวัฒนธรรม และแนวทางที่ทีมงานสามารถใช้ได้ในการพัฒนาและประยุกต์ใช้กับแผนการศึกษาพหุวัฒนธรรม

- ประสานงานและทำความเข้าใจแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรม ด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

- ให้ความรู้/เสริมพลัง เขตพื้นที่การศึกษาให้ความช่วยเหลือในการวางแผนและการพัฒนาครู สนับสนุน เสริมแรงตามแผนการพัฒนาที่กำหนดขึ้น

- นิเทศ/ติดตาม การให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ ติดตามประเมินผลเป็นระยะอย่างต่อเนื่องในเรื่อง การจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

2) สถานศึกษา มีแนวทางดังนี้

- กำหนดนโยบายที่สนับสนุนพหุวัฒนธรรมในสถานศึกษา นโยบายของสถานศึกษาจะต้องสอดคล้อง กับนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษา โดยกำหนดจุดประสงค์ของนโยบายควรประกอบด้วย การให้สิทธิทาง กฎหมายแก่การศึกษาพหุวัฒนธรรม การอำนวยความสะดวกในการส่งเสริมความแตกต่างทางวัฒนธรรมและ โอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันสำหรับทุกคน รวมถึงการสื่อสารกับผู้ปกครอง และประชาชนว่าการศึกษา พหุวัฒนธรรมถือว่ามีค่าสำคัญในสังคมปัจจุบัน นโยบายควรประกอบด้วย คำชี้แจงสำหรับการศึกษา พหุวัฒนธรรม และแนวทางที่ทีมงานสามารถใช้ได้ในการพัฒนาและประยุกต์ใช้กับแผนการศึกษาพหุวัฒนธรรม

- หลักสูตร แนวคิด เหตุการณ์ ประเด็นและปัญหาต่าง ๆ จากทัศนคติและมุมมองเรื่องพหุวัฒนธรรม จะต้องรวมอยู่ในหลักสูตรของโรงเรียน หลักสูตรจะต้องแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงและวิธีการดำเนินการ ทางสังคมที่มีต่อการศึกษาพหุวัฒนธรรมมากกว่าที่จะเป็นส่วนเสริมของรายวิชาหรือหลักสูตร ส่งเสริมบทบาท ของครูในการใช้หลักสูตรพหุวัฒนธรรม เพราะครูมีอิทธิพลมากกว่าหลักสูตรอันเนื่องมาจากค่านิยม ทัศนคติ และรูปแบบการสอน ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

- สร้างความเข้าใจ/ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนเรื่องพหุวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความ เข้าใจและเกิดการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

3) ครู/บุคลากรทางการศึกษา มีแนวทางดังนี้

- การบูรณาการในเนื้อหาการเรียนการสอน (Content Integration) โดยครูผู้สอนยังคงสอนวิชา ต่างๆ เหมือนที่เคยสอนมา ขณะเดียวกันก็นำเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของกลุ่มต่างๆ มาสอดแทรก บูรณาการในเนื้อหาเดิมที่กำลังสอนอยู่ โดยครูอาจนำข้อมูลสนเทศจากกลุ่มวัฒนธรรมของนักเรียนที่อยู่ใน ห้องเรียน ในโรงเรียน หรือในชุมชนมายกตัวอย่าง มาอภิปรายร่วมกัน ซึ่งวิธีนี้นอกจากจะเหมาะสมกับการสอน วิชาทางด้านภาษาและสังคมศึกษาแล้ว ยังสามารถสอดแทรกในวิชาทางด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ได้ ด้วย เช่น การสอดแทรกประวัติศาสตร์ของบุคคลสำคัญที่คิดค้นทฤษฎี ความรู้ต่างๆ จากกลุ่มคนสีผิว เป็นต้น

- ควรสอนที่ยึดหลักความยุติธรรม (Equity Pedagogy) เน้นการปรับวิธีการสอนที่จะเอื้ออำนวย สนับสนุนให้นักเรียนที่มาจากต่างชาติ วัฒนธรรมได้ประสบความสำเร็จในการเรียน โดยครูส่งเสริมให้นักเรียน จากกลุ่มต่างๆ ได้มีส่วนร่วมในชั้นเรียนอย่างทั่วถึง ทั้งในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น การทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่ม

- การสอนที่มุ่งเน้นในการสร้างความตระหนักและเจตคติที่ดีของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมให้กับ ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุขและมีการร่วมมือร่วมใจกัน

- การฝึกอบรมให้กับครูหรือบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง “พหุวัฒนธรรม” ว่าการศึกษาพหุวัฒนธรรมเกิดขึ้นจากความแตกต่างทางเชื้อชาติศาสนา และวัฒนธรรมใน สังคม

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

ครูและผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันนี้โรงเรียนในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีมีนักเรียนที่เป็นเชื้อชาติอื่นที่ไม่ใช่เชื้อชาติไทยเข้ามาเรียนในสถานศึกษา

อีกทั้งในปี 2558 จะเป็นการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประเทศไทยจึงมีความพยายามพัฒนาและปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องดังเป้าหมายที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ที่ว่า “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” ซึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีเป้าหมายเพื่อสร้างองค์ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะสำคัญของผู้เรียนให้อยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข การเป็นพลเมืองที่ดี ศรัทธาหลักธรรมของศาสนาและเห็นคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ความรักชาติและความภูมิใจในความเป็นไทย ดังนั้นเพื่อช่วยเสริมสร้างและเป็นการพัฒนาผู้สอนเพื่อผู้สอนจะได้นำความรู้ความสามารถไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน รูปแบบของการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้สอนช่วยสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีเป้าหมายและบรรลุผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

และพหุวัฒนธรรมศึกษาเป็นการจัดการศึกษารูปแบบหนึ่งที่สภาพแวดล้อมทางการศึกษาประกอบไปด้วยนักเรียนที่มาจากกลุ่มวัฒนธรรมที่ต่างกันเช่นเชื้อชาติ หรือกลุ่มชาติพันธุ์ เพศ ชั้นทางสังคม กลุ่มภูมิภาค กลุ่มความต้องการพิเศษ โดยปัญหาของกลุ่มต่างๆ ดังกล่าวได้รับการตีแผ่และเปรียบเทียบซึ่งสภาพแวดล้อมทั้งหมดในโรงเรียนจะได้รับการปฏิรูปเพื่อส่งเสริมให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน และเกิดความยุติธรรมระหว่างกลุ่มนักเรียนต่างวัฒนธรรมโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อตกลงที่ว่าอคติ การแบ่งแยกและความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติของกลุ่มคนที่มีมาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้นพหุวัฒนธรรมศึกษาจึงเป็นการปฏิรูปทางการศึกษาโดยการจัดการสภาพแวดล้อมภายในสถานการศึกษาซึ่งมีผู้เรียนที่มีมาจากต่างวัฒนธรรมเช่นเชื้อชาติ หรือกลุ่มชาติพันธุ์ ภาษาศาสนา เพศ ชั้นทางสังคมและความต้องการพิเศษอื่นๆ ได้เกิดการเรียนรู้ที่จะยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ไม่มีอคติต่อกันไม่เกิดการแบ่งแยกและเลือกปฏิบัติ ลดความขัดแย้งระหว่างกันในสังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Banks และ Bennett ซึ่งได้กล่าวถึง การศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมจึงหมายถึง การศึกษาเพื่อสร้างความเสมอภาคและนำไปสู่การศึกษาที่มีมาตรฐานบนพื้นฐานของความแตกต่าง เพศ ชั้นทางสังคม ชาติพันธุ์ เชื้อชาติ และวัฒนธรรม

5.2.2 ร่างแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

1) เขตพื้นที่การศึกษา มีแนวทางดังนี้ การกำหนดนโยบายที่สนับสนุนพหุวัฒนธรรมในสถานศึกษา โดยอาศัยการประสานงานและทำความเข้าใจแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา การให้ความรู้/เสริมพลัง เขตพื้นที่การศึกษา ให้ความช่วยเหลือในการวางแผนและการพัฒนาครู สนับสนุน เสริมแรงตามแผนการพัฒนาที่กำหนดขึ้น และ

การนิเทศ/ติดตาม การให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ เพื่อติดตามประเมินผลเป็นระยะอย่างต่อเนื่องในเรื่องการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

2) สถานศึกษา มีแนวทางดังนี้ การกำหนดนโยบายที่สนับสนุนพหุวัฒนธรรมในสถานศึกษา นโยบายของสถานศึกษาจะต้องสอดคล้องกับนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษา โดยกำหนดหลักสูตร แนวคิด เหตุการณ์ ประเด็นและปัญหาต่าง ๆ จากทัศนคติและมุมมองเรื่องพหุวัฒนธรรมจะต้องรวมอยู่ในหลักสูตรของโรงเรียน อีกทั้งการสร้าง ความเข้าใจ/ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนเรื่องพหุวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเกิดการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

3) ครู/บุคลากรทางการศึกษา มีแนวทางดังนี้ การบูรณาการในเนื้อหาการเรียนการสอน (Content Integration) โดยครูผู้สอนควรสอนที่ยึดหลักความยุติธรรม (Equity Pedagogy) การสอนที่มุ่งเน้นในการสร้างความตระหนักและเจตคติที่ดีของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมให้กับผู้เรียน และการฝึกอบรมให้กับครูหรือบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง“พหุวัฒนธรรม” ว่าการศึกษาพหุวัฒนธรรมเกิดขึ้นจากความแตกต่างทางเชื้อชาติศาสนา และวัฒนธรรมในสังคม

จากแนวทางการพัฒนาครูดังกล่าวข้างต้น มีความเป็นไปได้สูงในการช่วยให้ผู้เรียนมีคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bennett ที่ได้กล่าวไว้ว่าหลักสูตรเป็นประสบการณ์ทั้งหมดในรูปการวางแผนและไม่ได้วางแผนที่ผู้เรียนต้องได้รับจากทางสถานศึกษา จากความหมายดังกล่าวหลักสูตรพหุวัฒนธรรมเป็นหลักสูตรหนึ่งที่มีมุ่งหวังไว้ในหลักสูตรที่ไม่ปรากฏชัดเจนในสถานศึกษา เช่น ค่านิยม ความคาดหวังของผู้สอน กลุ่มผู้เรียน กฎระเบียบของสถานศึกษา หลักสูตรมุ่งถึงค่านิยม วัฒนธรรม ความรู้ และการรับรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา ดังนั้น หลักสูตรพหุวัฒนธรรมในความหมายกว้างๆมีผลต่อสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาทั้งหมด

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) การกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา และครูหรือบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นในสถานศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องกับคนในทุกวัฒนธรรม

2) ภาครัฐควรสนับสนุนให้มีการนำเสนอความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมให้ประชาชนหรือผู้ที่มิพบทบาทหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ความคิดที่ถูกต้องต่อคนในทุกวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ควรมีการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ความรู้ สร้างความเข้าใจพหุวัฒนธรรมให้กับครูหรือบุคลากรทางการศึกษาในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในทุกโรงเรียน เพื่อให้ทุกคนได้จัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนได้เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติและพลเมืองโลกที่ดีต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1) ควรศึกษาผลและประเมินแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมด้านความเป็นพลเมืองดีในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

2) ควรศึกษาการเรียนรู้อพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ครูในสถานศึกษา เพราะบุคลากรทางการศึกษามีบทบาทสำคัญในการวางรากฐานความรู้ให้กับผู้เรียนในระบบการศึกษา